

Liite 6

Viitasammakkoselvitys 2024, Ramboll Finland Oy 2025

Vastaanottaja
Järvi-Suomen Tuuli Oy

Asiakirjatyyppi
Luontoselvitys

Päivämäärä
27.3.2025

HUUHTIMÄEN TUULIVOIMAHANKE VIITASAMMAKKOSELVITYS 2024

HUUHTIMÄEN TUULIVOIMAHANKE

VIITASAMMAKKOSELVITYS 2024

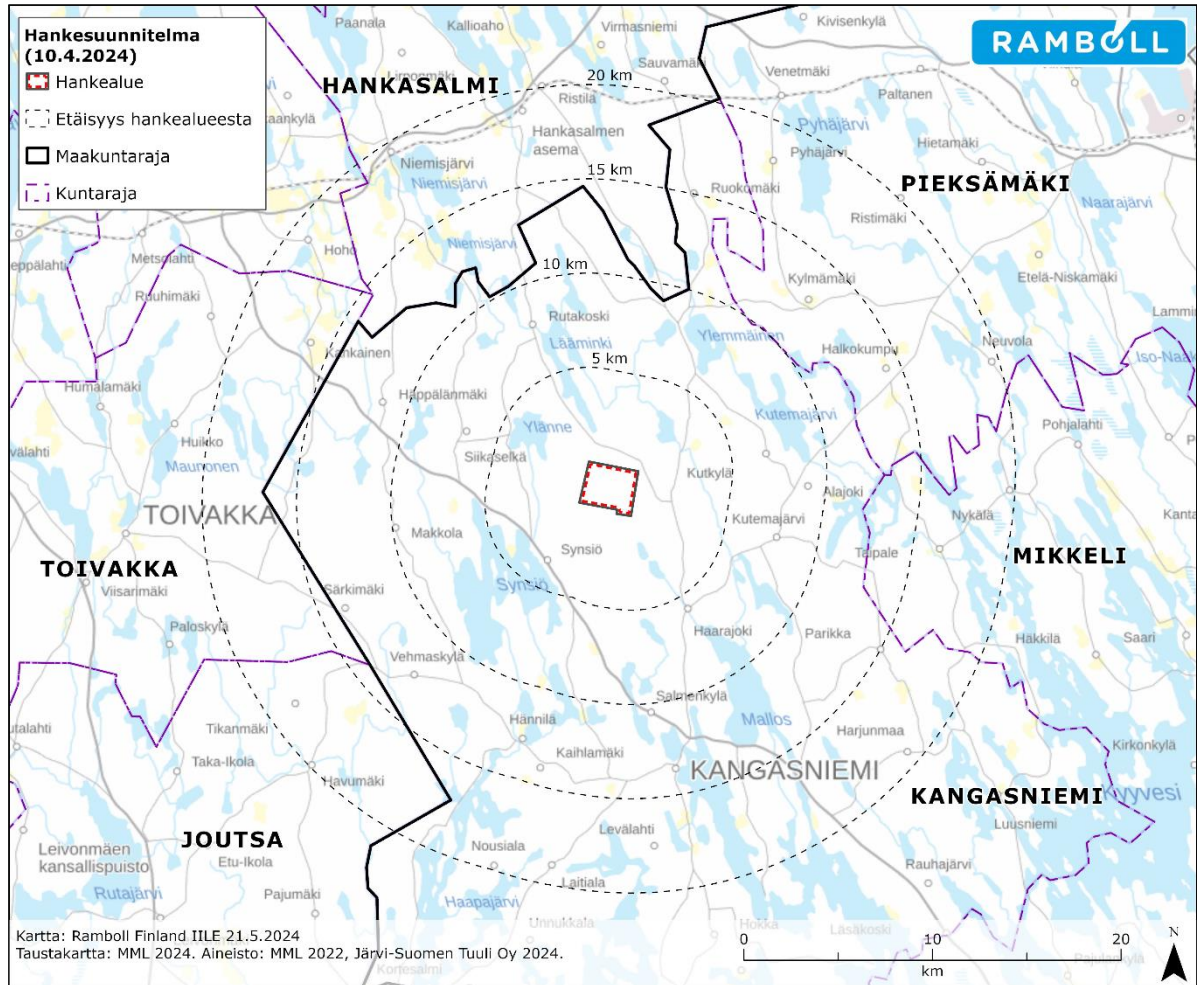
Projekti	Huuhtimäen tuulivoimahanke YVA, Kangasniemi	
Projekti nro	1510081052	
Vastaanottaja	Järvi-Suomen Tuuli Oy	Ramboll
Asiakirjatyyppi	Luontoselvitys	Ylistönmäentie 26
Päivämäärä	27.3.2025	40500 JYVÄSKYLÄ
Maastoselvityksen toteutus	Linda Uusihakala	P +358 20 755 611
Laatija	Sara Lagerström	F +358 20 755 6201
Tarkastaja	Linda Uusihakala	https://fi.ramboll.com

Sisältö

1.	Johdanto	2
2.	Lähtötiedot	3
3.	Viitasammakko ja lainsäädäntö	3
4.	Menetelmät	4
5.	Epävarmuudet	5
6.	Tulokset	5
7.	Johtopäätökset ja suositukset maankäyttöön	11
8.	Lähteet	11

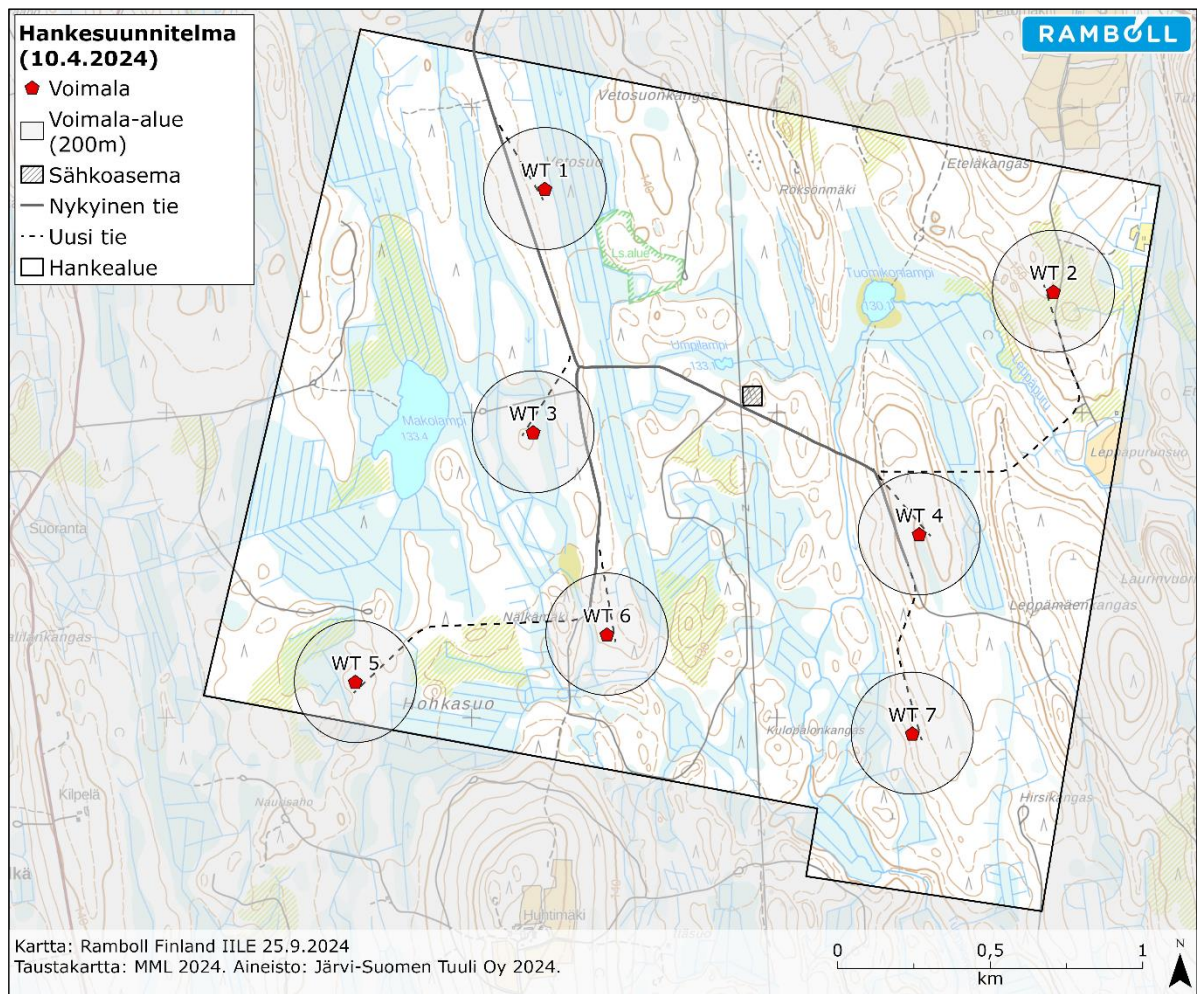
1. Johdanto

Tämä luontoselvitys on tehty osana Järvi-Suomen Tuuli Oy:n Huhtimäen tuulivoimahankeen YVA-menettelyä. Hankealue sijaitsee Etelä-Savon maakunnan länsiosassa Kangasniemen kunnassa noin 11 kilometriä Kangasniemen kirkonkylältä pohjoiseen (Kuva 1-1). Hankealueesta noin 10 km päässä sijaitsee pohjoisessa Hankasalmi, koillisessa Pieksämäki ja idässä Mikkeli. Noin 15 km päässä hankealueesta sijaitsevat myös Toivakka, Joutsa ja Laukaa.

Kuva 1-1. Hankealueen sijainti.

Noin 630 hehtaarin kokoiselle hankealueelle on suunnitella sijoittaa enintään seitsemän voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä (Kuva 1-2). Näiden lisäksi hankealueelle suunnitellaan rakentaa yksi sähköasema. Myös alueen tiestöä parannetaan sekä uusia teitä rakennetaan. Selvityksessä käytetty hankesuunnitelma on viimeisimmän (10.4.2024 päivitetyn) suunnitelman mukainen.

Kuva 1-2. Hankesuunnitelma.

2. Lähtötiedot

Hankkeen lähtötietoina hyödynnettiin Suomen lajitietokeskuksen ylläpitämää laji.fi -sivustoa (LUOMUS 2023). Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole tiedossa aiempia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, tai yksittäisiä viitasammakkohavaintoja. Selvityksen jälkeen uusia havaintoja ei ole myöskään raportoitu (Suomen lajitietokeskus 2024).

3. Viitasammakko ja lainsäädäntö

Viitasammakko on toinen kahdesta Suomessa esiintyvistä sammakolajista. Viitasammakko eroaa ruskosammakosta ekologiensa ja ulkomuotonsa perusteella. Lajin inventointi on helpointa keväisin, jolloin koiraiden pulputtava soidinääntely kertoo lajin lisääntymis- ja levähdyspaikasta. Lisää tietoa viitasammakon ekologiasta ja tunnistamisesta muun muassa julkaisussa Nieminen ja Ahola (2017)

Viitasammakko on koko maassa rauhoitettu laji, joka mainitaan EU:n luontodirektiivin liitteessä IV a. Luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ja liitteessä IV b mainitut kasvilajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja, ja tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä

heikentää. Kieltoon voidaan hakea luonnonsuojelulain 83 §:n mukaista poikkeuslupaa alueelliselta ELY-keskukselta. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että lajin suotuista suojelutaso ei heikkene, hankkeella ei ole muuta toteuttamisvaihtoehtoa ja hanke on yhteiskunnan edun mukainen. Viitasammakko ei ole Suomessa uhanalaiseksi luokiteltu laji (Hyvärinen ym. 2019).

Viitasammakkoa uhkaa sopivien elinympäristöjen häviäminen. Matalat merenlahdet ja veden peittämät ranta-alueet, suot, umpeen kasvavat järvet ja tulvaherkät alueet ovat kaikki uhanalaisia luontotyyppisiä. Haitallisia ympäristömuutoksia viitasammakoiden esiintymisalueilla aiheuttavat maa- ja vesirakentaminen, soiden ja lammikoiden ojitus, maaperän ja vesien happamoituminen sekä ympäristön kemikalisoituminen (Jokinen 2012).

4. Menetelmät

Kilpimäen tuulivoimapuiston hankealueen viitasammakkoselvitykset toteutettiin yhteensä kahden yön aikana aikavälillä 7.-9.5.2024. Selvitys ajoitettiin seuraamalla yölämpötilaa sekä säätilaa, ja tarkastelemalla kudun etenemistä Suomen lajitietokeskuksen tietokantaan ilmoitettujen havaintojen perusteella. Kevään kylmän ajanjakson jälkeen äkillinen lämpeneminen käynnisti kudun, ja päätellen viitasammakoiden lisäksi myös rupikonnan ja ruskosammakon aktiivisuudesta, selvitys suoritettiin oikea-aikaisesti. Hankealueelle sijoittui muutamia vesistöjä, ja parhaiten viitasammakon lisääntymisalueiksi soveltuvat vesistöt rajattiin ilmakehän ja kartta-aineistotarkastelun perusteella, sekä suhteessa tuulivoimalapaikkojen ja tiestön sijoiteluun. Selvitysaluerajaukset on esitetty alla (Kuva 4-1).

Kuva 4-1. Viitasammakkoselvitysalueet maastokaudella 2024.

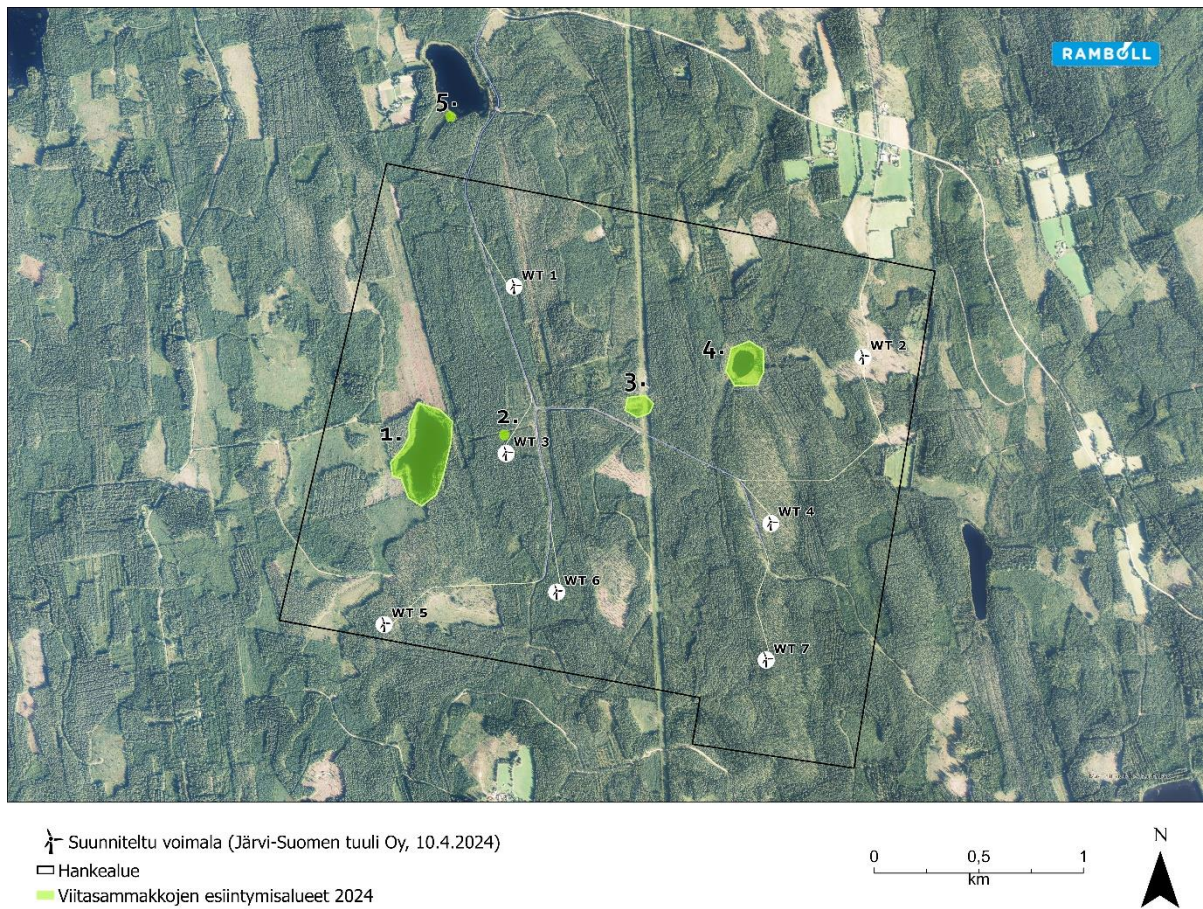
Maastotarkastelut suoritettiin hämärän aikaan kello 20:00-02:00 välillä, jolloin viitasammakoiden soidin oli aktiivisimmillaan, ja aamuaktiivisten lintujen äänet eivät häirinneet soidinääntelyn kuuntelua. Sää selvitysoiden aikana oli tyyni ja poutainen ja lämpötila vaihteli + 6 ja +2 asteen välillä. Viileästä säästä huolimatta viitasammakkoja oli runsaasti äänessä. Ennakkoon rajattuja kohteita lähestyttiin jalkaisin, varoen sammakoiden häiritsemistä ja soitimen keskeyttämistä. Jos sammakot eivät olleet äänessä, kohteessa kuitenkin vietettiin kuunnellen 15 minuuttia. Vesistökohteet myös kierrettiin ympäri, välillä pysähtyen kuuntelemaan sammakoita, sillä soidinääni ei välttämättä kanna kovin kauas. Kulkiessa maastossa, kaikki lähialueilta kuuluneet viitasammakon soidinkäyttäytymiseen viittaavat ääntelyt tarkastettiin ja merkittiin paikkatietomuotoon käyttäen puhelimen Esri ArcGIS Field Maps -sovellusta.

5. Epävarmuudet

Viitasammakkoselvityksen epävarmuudet syntyvät pääasiassa viitasammakon kudun lyhyestä aikaikkunasta. Kudun lyhyen keston takia, on tärkeää, että selvitys toteutetaan oikea-aikaisesti. Ajankohta valittiin kuitenkin tarkasti perustuen kevään lämpötilan kehitykseen, ja viitasammakon kudun alkua seurattiin myös lajitietokeskukseen ilmoitettujen viitasammakkohavaintojen perusteella. Ennen selvitystä tarkistettiin lisäksi entuudestaan tunnettu viitasammakon soidinpaikka, ja vahvistettiin että soidin oli täälläkin täydessä vauhdissa. Selvitysoina säätilaa tarkkailtiin, ja selvitystä ei suoritettu, jos sääolosuhteet eivät sopineet viitasammakon soidinkäyttäytymiselle. Näin toimimalla on pystytty minimoimaan valtaosa selvityksen luotettavuuteen liittyvästä epävarmuudesta.

6. Tulokset

Huuhtimäen tuulivoimapuiston hankealueelta tehtiin useita viitasammakkohavaintoja. Yksittäiset hajahavainnot ja suuremmat soidinalueet on esitetty alla (Kuva 6-1). Havainnot perustuvat pääosin koiraiden lauluääntelyyn, jolloin tulee huomata, että yksilömääräarviot eivät sisällä arviota alueen naaraiden tai nuorten, laulamattomien koiraiden lukumäärästä. Karttakuvissa on esitetty selvityskohteet, joihin tarkastelut kohdistuivat, ja vaikka havaintoja näiden alueiden ulkopuoleltakin on, viitasammakon esiintymistä selvityskohteiden ulkopuolisilta vesistöiltä ei voida täysin poissulkea. Jäljempänä tulkitaan pistehavaintojen sekä havaittujen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kokonaisuuksia.

Kuva 6-1. Viitasammakkoesiintymät hankealueella ja sen läheisyydessä maastokaudella 2024.

Kuvio 1

Kuvio 1 eli Makolampi on viitasammakon lisääntymispaikaksi hyvin soveltuva suolaitainen, rämeen reunustama lampi (Kuva 6-2). Lammen reunamilta havaittiin lukuisia laulavia viitasammakkokoiraita. Arvioitu ääntelevien koiraiden lukumäärä selvitysyönä oli kaikkiaan 34. Lampi määritettiin havaintojen perusteella viitasammakon lisääntymispaikaksi.

Kuva 6-2. Kuvio 1: Makolampi.

Kuvio 2

Kuvio 2 havaittiin muiden luontoselvitysten yhteydessä tienviereinen oja, jossa esiintyi kuivahtanutta sammakkoeläimen kutua (Kuva 6-3). Havainnon perusteella ei pystytty määrittämään lajia, sillä sammakkoeläinten kudun erottaminen lajien välillä on haastavaa. Havainto tehtiin suunnitellun voimalapaikan WT3 lähiympäristöstä. Oja on todennäköisesti kausittain kuiva, eikä aivan tyypillinen viitasammakon lisääntymispaikka, mutta viitasammakon lisääntyminen myös kausikuivissa ojissa on mahdollista.

Kuva 6-3. Sammakkoeläimen kutua kuviolla 2.

Kuvio 3

Kuvio kolme eli Umpilampi on viitasammakon lisääntymispaikaksi hyvin soveltuva vetinen avosuo, jonka keskiosissa on pysyvää vettä (Kuva 6-4). Suolla havaittiin kaksi ääntelevää viitasammakkoa. Lampi määritettiin havaintojen perusteella viitasammakon lisääntymispaikaksi.

Kuva 6-4. Kuvio 3: Umpilampi.

Kuvio 4

Kuvio 4 eli Tuomikonlampi on viitasammakon lisääntymispaikaksi hyvin soveltuva avosuon reunustama lampi (Kuva 6-5). Lammen itäpuolelle laskee Leppäpurun puro ja lammesta etelään päin virtaa Tuomikonpuru. Lammella havaittiin kymmenen ääntelevää viitasammakkoa. Lammen pohjukka määritettiin havaintojen perusteella viitasammakon lisääntymispaikaksi.

Kuva 6-5. Kuvio 4: Tuomikonlampi.

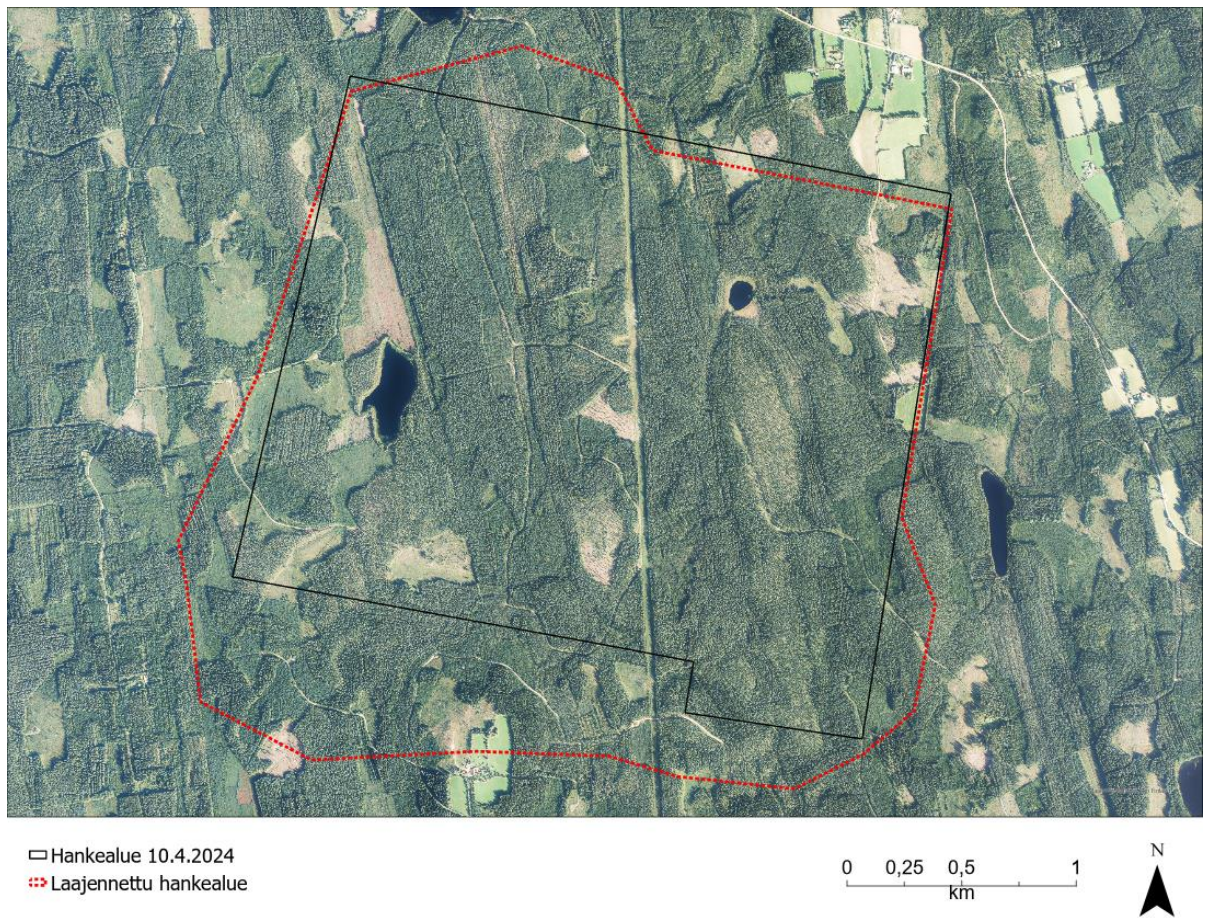
Kuvio 5

Kuvio 5 sijoittuu hankealueen suoreunaisen Piippalammen eteläreunaan. Kuviolta 5 havaittiin muiden luontoselvitysten yhteydessä 3 ääntelevää viitasammakkoa. Lammen pohjukka määritettiin havaintojen perusteella viitasammakon lisääntymispaikaksi. Kuvio sijaitsee hankealueen ulkopuolella.

7. Hankealueen laajennus

Maastokauden 2024 jälkeen hankealueen rajausta on laajennettu melumallinnuksen osoittamille alueille, joille kohdistuu tuulivoimaloiden toiminnan aikana yli 40 dB meluvaikutus (Kuva 7-1). Tämän hankealueen laajennusosan alueelta pyrittiin tunnistamaan paikkatietotarkastelun avulla merkittäviä ja potentiaalisia luonnonarvoja ilmakehän- ja peruskarttatarkastelun, metsävaratietojen, uhanalaisten lajien havaintotietojen sekä Zonation-paikkatietoanalyysin avulla.

Metsävaratietojen perusteella hankealueen laajennusosan alue on kokonaisuudessaan nuorehkoa, ojitettua talousmetsää. Laajennusalueella ei esiinny viitasammakoille potentiaalisia elinympäristöjä tai lisääntymis- ja levähdyspaikkoja lähtötietojen perusteella.

Kuva 7-1. Selvityksen maastotöiden aikainen hankealue sekä laajennettu hankealue. Laajennetulta hankealueelta ei tunnitettu viitasammakolle soveltuvia kuvioita esiselvityksen perusteella.

8. Johtopäätökset ja suositukset maankäyttöön

Huuhimäen hankealueelta todettiin 4 varmaa ja 1 epävarma viitasammakon lisääntymispaikka. Viitasammakko on luontodirektiivin liitteen IV laji ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla kielletty (9/2023). Havaittuihin lisääntymispaikkoihin tai niiden suojavyöhykkeelle ei siten saa kohdistaa rakentamista, joka voi muuttaa elinympäristön piirteitä ja siten uhata heikentää tai hävittää lisääntymispaikkaa. Näiden alueiden sijainti tulee ottaa huomioon rakennustoimenpiteiden suunnittelussa siten, että niiden vesitaso ja vedenlaatu säilyvät viitasammakolle suotuisina. Karttaan rajatut lisääntymispaikat on hyvä turvata rakentamistoimilta noin 30 m suojavyöhykkeellä. Suunnittelussa on otettava huomioon myös lisääntymispaikoille kulkevat hydrologiset yhteydet, kuten ojat, purot ja joet (mm. kuviolle 4 kulkevat purot) ja tarvittaessa turvata myös ne 30 m suojavyöhykkeellä. Luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisesta suojelusta poikkeamiselle on yksittäistapauksissa mahdollista hakea 83 §:n mukaista poikkeuslupaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

9. Lähteet

Jokinen, M. 2012. Viitasammakko *Rana arvalis* Nilsson, 1842. Esiselvitys, Suomen ympäristökeskus.

Luonnonsuojelulaki, 9/2023

Hyvärinen, E., Juslén, A.; Kemppainen, E.; Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.). 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Suomen Ympäristökeskus.

Nieminen, J. ja Ahola, A. (toim.), 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt.